

5. Неволин К.С. История российских гражданских законов / К.С. Неволин. – СПб.: Типография императорской Академии наук, 1851. – 536 с.
6. Владимирский-Буданов М.Ф. Обзор истории русского права / М.Ф. Владимирский-Буданов. – 4-е изд., доп. – СПб., К.: Изд. Н.Я. Оглоблина, 1905. – 694 с.
7. История культуры Древней Руси / под ред. Н.Н. Воронина, М.К. Каргера и М.А. Тихановой. – М.-Л.: Изд-во АН СССР, 1951. – Т. 2. – 484 с.: ил.: карт.
8. Владимирский-Буданов М.Ф. Обзор истории русского права / М.Ф. Владимирский-Буданов. – 4-е изд., доп. – СПб., К.: Изд. Н.Я. Оглоблина, 1905. – 694 с.
9. Загоровский А.И. О внебрачных детях по новому закону / А.И. Загоровский – Одесса: "Экономическая типография", 1903. – 85 с.
10. Кормчая. Напечатана с оригинала патриарха Иосифа: в 2-х т. // Церковь: приложение, 1912. – 1476 с.

УДК 351.95

ОСОБЛИВОСТІ ПРИНЦИПІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДСБЕЗ МВС УКРАЇНИ

Лібенко І.Ю., ад'юнкт

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

У статті розглядається сутність та особливості принципів адміністративно-юрисдикційної діяльності Державної служби боротьби з економічною злочинністю МВС України. Акцентується увага на невизначеності принципів адміністративно-юрисдикційної діяльності міліції в чинному законодавстві.
Ключові слова: адміністративна діяльність, адміністративно-юрисдикційна діяльність, принципи, Державна служба боротьби з економічною злочинністю.

Libenko I.Yu. ОСОБЕННОСТИ ПРИНЦИПОВ АДМИНИСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГСБЭП МВД УКРАИНЫ / Днепропетровский государственный университет внутренних дел, Украина

В статье рассматривается сущность и особенности принципов административно-юрисдикционной деятельности Государственной службы борьбы с экономической преступностью. Акцентируется внимание на неопределенности принципов административно-юрисдикционной деятельности милиции в действующем законодательстве.

Ключевые слова: административная деятельность, административно-юрисдикционная деятельность, принципы, Государственная служба борьбы с экономической преступностью.

Libenko I.Yu. FEATURES OF THE PRINCIPLES OF ADMINISTRATIVE-JURISDICTIONAL ACTIVITY STATE SERVICE OF FIGHTING AGAINST ECONOMIC CRIMINALITY MIA OF UKRAINE / Dnipropetrovs'k state university of internal affairs, Ukraine

This article discusses the nature and characteristics of the principles of administrative jurisdiction of the State service of fighting against economic criminality. Attention is drawn to the uncertainty principles of administrative and jurisdictional police activity in the current legislation.

Key words: administrative activity, administrative jurisdictional activity, the principles, the State service of fighting against economic criminality.

Теперішній час характеризується стрімким розвитком суспільних відносин в Україні. Перехід від застарілої адміністративно-командної системи управління до публічного адміністрування в Україні спричинив численні системні трансформації на правовому та організаційному рівнях, що пронизують функціонування всіх державних органів.

Така якісна реорганізація публічної адміністрації в Україні зумовлена необхідністю продовження адміністративної реформи та вектором держави на євроінтеграцію, що дозволить нашій державі стати повноцінним членом світової демократичної спільноти. У системі органів законодавчої, виконавчої та судової гілок влади в Україні чільне місце посідають саме

правоохоронні органи, на які безпосередньо покладено завдання щодо забезпечення реалізації фізичними і юридичними особами своїх прав, свобод і законних інтересів.

Як зазначає О.А. Мартиненко, статус сучасних органів внутрішніх справ України значно змінився внаслідок численних реформаций суспільно-політичного характеру. Розглядаючи розвиток демократично-правових засад як головний напрямок розбудови держави, українська громада поступово трансформує власне ставлення до силових структур та розуміння їх функцій у сучасному житті. Ідея протидії злочинності як основної мети існування органів внутрішніх справ заміщується розумінням того, що основним змістом їх діяльності має бути охорона прав та свобод громадян і правового суспільства, а рівень цієї діяльності має відповідати сучасним вимогам розвитку суспільства [1].

О.М. Єщук слушно відмічає, що досвід адміністративної діяльності поліції країн Європейського Союзу щодо забезпечення безпеки фізичних осіб та охорони права власності, а також формування положень адміністративної діяльності поліції, повинні стати вагомим джерелом для органів правотворчості та практичної правоохоронної діяльності міліції України [2].

Поряд із цим актуальною лишається проблема „нового погляду” на складову адміністративної діяльності – адміністративно-юрисдикційну діяльність міліції України.

Питанням адміністративної діяльності та адміністративно-юрисдикційної діяльності, зокрема, присвячено праці багатьох вітчизняних вчених, серед яких: О.Ф. Андрійко, Д.М. Бахрах, В.Т. Білоус, Ю.П. Битяк, С.М. Гусаров, С.В. Ківалов., Л.В. Коваль, В.Т. Комзюк, І.С. Кравченко, Є.В. Курінний, В.В. Мартиновський, О.В. Негодченко, О.П. Рябенко, Ю.І. Русак, А.О. Селіванов, М.М. Тищенко, В.В. Цветков, Я.М. Ярмиш та інші.

Варто наголосити на тому, що в чинному законодавстві України адміністративно-юрисдикційна діяльність окремих підрозділів міліції представлена неоднорідно. Невизначеними лишаються проблеми, пов’язані з внутрішньою юрисдикцією, себто видами правопорушень, справи про які розглядаються тими чи іншими службами міліції.

Економічна сфера є ключовою в аспектах розвитку добробуту населення України та стабільного положення нашої держави на міжнародній арені, тому діяльність міліції, спрямована на запобігання правопорушенням і злочинам в зазначеній сфері, вимагає детальних наукових досліджень і удосконалення.

Серед служб і підрозділів вітчизняної міліції надзвичайно важливу роль відіграє Державна служба боротьби з економічною злочинністю (далі – ДСБЕЗ), що є складовою частиною кримінальної міліції системи МВС. Саме на дану службу покладено виявлення причин і умов, які сприяють вчиненню правопорушень у галузі економіки, та вжиття заходів до їх усунення [3].

Метою статті є розгляд принципів адміністративно-юрисдикційної діяльності ДСБЕЗ МВС України та визначення їх особливостей.

Зазначена мета, у першу чергу, обумовлена тим, що принципи є своєрідним підґрунтям, у відповідності до якого має здійснюватись адміністративно-юрисдикційна діяльність ДСБЕЗ МВС України.

Розгляд принципів адміністративно-юрисдикційної діяльності ДСБЕЗ МВС України має включати, з одного боку, визначення сутності принципів діяльності як таких, а з іншого – визначення системи принципів адміністративно-юрисдикційної діяльності міліції. Синтез зазначених категорій дозволить визначити систему принципів адміністративно-юрисдикційної діяльності ДСБЕЗ МВС України та виокремити їх особливості.

Поняття „принцип” (з лат. – *principium*) означає основні, найзагальніші, вихідні положення, засоби, правила, що визначають природу й соціальну сутність явища, його спрямованість і найсуттєвіші властивості [4, 17]. У Новому тлумачному словнику української мови поняття „принципу” має декілька значень: 1) основне вихідне положення якої-небудь наукової системи, теорії, ідеологічного напрямку; засада; 2) особливість, покладена в основу створення або здійснення чого-небудь, спосіб створення або здійснення чогось; 3) правило, покладене в основу діяльності якої-небудь організації, товариства і т. ін.; 4) переконання, норма, правило, яким керується хто-небудь у житті, поведінці, канон [5, 899].

Правове трактування вказаної філософської категорії відображене в працях фахівців з права. Зокрема, В.Ф. Погорілко трактує принципи як порядок здійснення регулюючого впливу [6, 12]. С.В. Ківалов розуміє під принципами основоположні ідеї, наукові положення даного виду державної діяльності [7, 165]. С.О. Мосьондз зазначає, що це основоположні керівні ідеї, відправні засади, які покладені в основу організації та діяльності всього механізму державного регулювання [8, 25].

Таким чином, цілком очевидним є те, що дослідження адміністративно-юрисдикційної діяльності ДСБЕЗ МВС України має починатись саме з принципів – основоположних ідей, засад, вихідних положень, що покладені в основу відповідної діяльності.

Ми вважаємо, що принципи адміністративно-юрисдикційної діяльності міліції випливають з принципів діяльності міліції та принципів провадження в справах про адміністративні правопорушення.

Відповідно до статті 3 Закону України „Про міліцію” від 20 грудня 1990 року, до принципів діяльності міліції віднесено принципи: законності, гуманізму, поваги до особи, соціальної справедливості, взаємодії з трудовими колективами, громадськими організаціями й населенням. Окремо вказано принципи гласності та безпартійності в діяльності міліції [9].

Писаренко В.В. зауважує, що структурно ДСБЕЗ входить до складу кримінальної міліції, відповідно і діяльність цієї служби має ґрунтуватись на принципах оперативно-розшукової діяльності міліції, а саме: законності, дотримання прав і свобод людини, взаємодії з органами управління і населенням [10].

Ми підтримуємо думку Сергієнка К.А., який наголошує, що у своїй адміністративно-юрисдикційній діяльності міліція керується адміністративно-процесуальними принципами – законності, об’єктивності, гласності, комплексності, системності, принципом охорони інтересів держави та особи, які допомагають міліції успішно виконувати свої обов’язки [11, 107].

С.М. Гусаров підкреслює, що адміністративно-юрисдикційна діяльність ОВС базується на визначених принципах, які: 1) характерні для державно-управлінської діяльності в цілому; 2) за своїм характером наближаються до принципів правосуддя; 3) віддзеркалюють специфіку адміністративної юрисдикції. До таких принципів можна віднести: законність, компетентність, охорону інтересів особи та держави, встановлення істини, доступність, гласність, економічність, змагальність тощо [12, 24].

О.С. Іщук акцентує увагу на тому, що найчастіше адміністративна юрисдикція розглядається у вузькому значенні, тобто полягає в розгляді справ про адміністративні правопорушення у встановленій законом адміністративно-процесуальній формі спеціально уповноваженими органами і їх посадовими особами, які наділені правом їх розглядати та накладати адміністративно-правові стягнення [13, 423].

Отже, за умови вузького підходу до розуміння такої діяльності, принципи адміністративно-юрисдикційної діяльності міліції кореспондуються з принципами провадження в справах про адміністративні правопорушення.

Гусаров С.М. відмічає, що юрисдикція базується на принципах законності, об’єктивності, гласності, самостійності юрисдикційних норм в ухваленні рішень на основі закону, змагальності, широких прав сторін та інших учасників процесу, забезпечення права на захист осіб, які притягаються до відповідальності [12, 31].

Принагідно зазначимо, що завдання і принципи провадження в справах про адміністративні правопорушення перелічено у розділах четвертому та п’ятому Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), зокрема: законність, охорона інтересів особи і держави, об’єктивна істина, публічність, гласність, рівність усіх перед законом, національна мова, широка участь громадськості, змагальність сторін, простота та швидкість та ін [14].

Принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення пов’язані між собою, вони здійснюються в нерозривній єдності, створюючи гармонійну систему. Не можна заради гласності жертвувати істиною, заради оперативності – законністю. Тільки послідовна реалізація всіх принципів відповідає демократичній природі провадження і дозволяє якнайкраще досягти цілей [12, 207].

Що стосується дослідження принципів адміністративно-юрисдикційної діяльності ДСБЕЗ МВС України можна вести мову про те, що адміністративно-правовий статус цієї служби в оновленій українській правовій системі є маловивченим та недостатньо визначеним в теорії, але широко використаним на практиці, у зв'язку з чим потребує чіткої нормативно-правової регламентації. Закони та нормативно-правові акти, відповідно до яких здійснює свою діяльність ДСБЕЗ, є недостатньо досконалими та не в повній мірі відповідають умовам сьогодення для ефективної боротьби з економічною злочинністю. Це частково обумовлено не досить довершеною державною політикою по відношенню до державної служби в цілому, що виражається у відсутності належного правового регулювання [15].

Принципи адміністративно-юрисдикційної діяльності міліції (за виключенням принципів діяльності міліції як такої) чітко не відображені у чинному вітчизняному законодавстві. На нашу думку, їх доцільно закріпити або у діючому нормативно-правовому акті, наприклад, Законі України „Про міліцію” або зазначити в Указі Президента України „Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України”, або у спеціальному правовому джерелі, яким буде регламентовано адміністративну юрисдикцію міліції із чітким розмежуванням повноважень уповноважених суб'єктів, беручи за критерій поділу ту чи іншу службу (ДІМ, БНОН, ДСБЕЗ, ДАІ тощо).

Ми дійшли висновку, що принципи адміністративно-юрисдикційної діяльності ДСБЕЗ МВС України впливають із принципів адміністративно-юрисдикційної діяльності міліції і ними є такі: законність, публічність, всебічна охорона прав людини і громадянина, рівність усіх перед законом, об'єктивна істина, оперативність, економічність, національна мова та інші принципи якими керується міліція у своїй діяльності та при реалізації своєї адміністративної юрисдикції по розгляду і вирішенню адміністративних справ.

Вказані принципи є основоположними ідеями, засадами, вихідними положеннями, відповідно до яких має здійснюватись адміністративно-юрисдикційна діяльність ДСБЕЗ МВС України.

Оскільки принципи є основоположними ідеями, засадами, а в діяльності вітчизняної міліції спостерігається переформатування на забезпечення та реалізацію прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина, об'єднуючим принципом адміністративно-юрисдикційної діяльності міліції нами визначається принцип „людиноцентризму”, під яким ми пропонуємо розуміти адміністративно-юрисдикційну діяльність міліції в інтересах людини, для забезпечення та реалізації її прав і свобод і законних інтересів. Даний принцип має бути ключовим і в діяльності ДСБЕЗ – як складової частини кримінальної міліції системи МВС України.

Підсумовуючи викладене, наголосимо на особливостях принципів адміністративно-юрисдикційної діяльності ДСБЕЗ МВС України:

- 1) подвійна природа, що обумовлюється їх зв'язком із принципами діяльності міліції та принципами провадження в справах про адміністративні правопорушення;
- 2) нормативна невизначеність, тобто відсутність закріплення принципів адміністративно-юрисдикційної діяльності ДСБЕЗ МВС України в чинному законодавстві, як і самих понять „адміністративно-юрисдикційна діяльність”, „адміністративно-юрисдикційна діяльність ДСБЕЗ”;
- 3) залежність принципів адміністративно-юрисдикційної діяльності ДСБЕЗ МВС України від розуміння адміністративної юрисдикції. Так, у випадку використання широкого підходу до її розуміння, вказані вихідні положення мають включати принципи дисциплінарного провадження та розгляду скарг громадян, що здійснюються в ДСБЕЗ МВС України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мартиненко О. Запровадження основних принципів захисту прав людини у реформуванні органів внутрішніх справ України [Електронний ресурс] / О. Мартиненко – Режим доступу: <http://www.mediaschool.parliament.org.ua/Martynenko.pdf>.
2. Єщук О.М. Досвід адміністративної діяльності поліції країн Європейського Союзу щодо забезпечення безпеки фізичних осіб та права власності / О.М. Єщук [Електронний

- ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/nvnu_pravo/2010_156/10eom.pdf.
3. Про державну службу боротьби з економічною злочинністю: Положення, затверджене постановою Кабінету Міністрів України № 510 від 5.07.1993 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
 4. Административное право Украины: учебник / Под общей ред. С.В. Кивалова. – Х.: «Одиссей», 2004. – 880 с.
 5. Яременко В. Новий тлумачний словник української мови у 4-х т. / В. Яременко, О. Сліпушко – Т. 2. – К.: Вид. Аконт, 1998. – 910 с.
 6. Органи державної влади України / За ред. В.Ф. Погорілко – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького, 2002. – 595 с.
 7. Кивалов С.В. Адміністративне право України: підручник / С.В. Кивалов – Одеса: Юридична література, 2003. – 896 с.
 8. Мосьондз С.О. Адміністративне право України у визначеннях та схемах: навч. посіб. / С.О. Мосьондз – К.: Прецедент, 2006. – 176 с.
 9. Про міліцію: Закон України від 20 грудня 1990 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
 10. Писаренко В.В. Принципи діяльності державної служби боротьби з економічною злочинністю / В.В. Писаренко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pib/2011_1/PB-1/PB-1_34.pdf.
 11. Сергієнко К.А. Значення принципу законності в адміністративно-юрисдикційній діяльності міліції / К.А. Сергієнко // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 3. – С. 105–110.
 12. Гусаров С.М. Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів внутрішніх справ: дис. на здобуття наук. ступеня доктор юрид. наук: спец. 12.00.07 „Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право” / С.М. Гусаров. – К., 2009. – 462 с.
 13. Ішук О.С. Поняття адміністративної юрисдикції: проблеми дефініції / О.С. Ішук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11iocjpd.pdf>.
 14. Кодекс України про адміністративні правопорушення: введений в дію Постановою Верховної Ради Української РСР від 07.12.1984 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР – 1984. – додаток до № 51. – Ст. 1122.
 15. Ткаченко О.Є. Сутність та зміст поняття адміністративно-правового статусу державної служби боротьби з економічною злочинністю / О.Є. Ткаченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlduvs/2009_2/09_2_2_4.pdf.

УДК 343.924

ПРОЦЕСУАЛЬНЕ РІШЕННЯ І СУДЖЕННЯ: ТОЧКИ ДОТИКУ ТА ВІДМІННОСТІ

Молчанський О.О., аспірант

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Проаналізовано погляди науковців щодо визначення поняття „рішення”. На підставі порівняльної характеристики понять „рішення” і „судження” уточнюється зміст процесуального рішення в провадженні у справах про адміністративні правопорушення.

Ключові слова: рішення, судження, процесуальне рішення, акт управління, процесуальний документ.